

ČESKOSLOVENSKÁ JUSTICE JAKO PILÍŘ REŽIMU 1948–1989

Tisková zpráva Ústavu pro studium totalitních režimů ze dne 10. 10. 2024

Koná se pod záštitou Ústavně-právního výboru Senátu Parlamentu ČR vedeného předsedou Tomášem Goláněm

14. 10. 2024 v 10.00 HODIN

Frýdlantský salonek Valdštejnského paláce, Senát Parlamentu ČR (vstup z Valdštejnské ulice, recepce A)

V pondělí 14. 10. 2024 se v Senátu Parlamentu České republiky uskuteční česko-slovenská konference s názvem ČESKOSLOVENSKÁ JUSTICE JAKO PILÍŘ REŽIMU 1948–1989. Své příspěvky zde přednesou renomovaní odborníci a přední historikové práva: Kamil Nedvědický, 1. náměstek ředitele Ústavu pro studium totalitních režimů a garant odborné konference, Karel Šimka, předseda Nejvyššího správního soudu, Ondrej Podolec, právní historik slovenského Ústavu Paměti národa a Právnické fakulty Univerzity Komenského v Bratislavě a řada dalších osobností. **11 přednášejících, 11 příspěvků, 2 bloky diskusí a více než 30 přihlášených účastníků. To je bilance konference, kterou pod záštitou senátního Ústavně-právního výboru připravil Ústav pro studium totalitních režimů (ÚSTR).**

V letech 1945–1948, tedy za III. republiky, došlo v Československu k zásadním ekonomickým, společenským, politickým a etnickým změnám, které usnadnily cestu ke komunistickému převratu a nastolení totalitního, prosovětského režimu. Jedním z charakteristických rysů velké části československé společnosti v poválečném období byl příklon k levicové politické orientaci, kombinovaný s respektem a často až naivním obdivem k SSSR a jeho vůdci Stalinovi. Nejbližší sovětští spojenci – komunisté – se snažili využít vysokého kreditu SSSR a jeho politiky mezi československým obyvatelstvem k postupnému ovládnutí Československa. Stejně tak se sovětský příklad považoval za inspirativní v právu a justici, bez ohledu na vysokou úroveň soudnictví za 1. republiky.

Rok 1948 pak představuje do značné míry milník z hlediska vytváření nového právního řádu Československa, a především budování nové, komunistické justice, která fungovala až do roku 1989. A právě komunistická justice je hlavním tématem konference zaměřené na celkový kontext období let 1948–1989. Organizátoři se rozhodli rozdělit témata do dvou hlavních bloků, přičemž ten dopolední se zabývá tématem justice z hlediska vědeckého výzkumu se zaměřením na 50. a 60. léta, odpolední je pak věnován dalším dvěma desetiletím (70. a 80. léta).

„Odborníci se budou zabývat rolí justice v době komunistického režimu – s různými proměnami, a přitom s obdobnými pravidly, včetně snah o emancipaci soudců loajálních k režimu na jedné straně a přímé stranické řízení na straně druhé. Dalším silným tématem jsou výsledky archivního výzkumu, představení konkrétních kauz a obecných pravidel fungování justice ve světle vedoucí úlohy Komunistické strany Československa. Bez znalostí zásad vedoucí úlohy KSČ, výkonu spravedlnosti podle třídního původu dotčených a systému řízení rozhodování soudů komunistickou stranou, není

možno provádět skutečně kvalitní výzkum fungování justice jako neopomenutelné součásti systému v letech 1948-1989“ řekl **Kamil Nedvědický, 1. náměstek ředitele ÚSTR** a odborný garant konference.

„Těší mě, že český Senát poskytne příležitost odborníkům diskutovat o tom, jak vypadala česká justice v letech 1945-1989. Pro to, abychom i nadále mohli žít ve svobodné a demokratické společnosti, je pravdivé odhalování a připomínání naší minulosti zcela zásadní. Proto byl také zřízen Ústav pro studium totalitních režimů, který je právě v tomto ohledu paměťovou institucí se zásadním významem. Badatelská práce, jako je ta historiků Ústavu pro studium totalitních režimů, nám totiž pomáhá vypořádat se zásadními otázkami, které jsme dosud nebyli schopni zcela nebo dostatečně jasně zodpovědět,“ konstatoval **Miloš Vystrčil, předseda Senátu Parlamentu České republiky**.

Vedle „padesátých a šedesátých let“ se zde bude hovořit také o dosud nezmapované době tzv. normalizace. Diskuzní panely jsou strukturovány podle časového období jednotlivých desetiletí, to znamená 50., 60., 70. a 80. léta. „Ve světle kauzy *Fremr* považuji za důležité otevírat tato témata, neboť stále viditelně zasahují i do dnešní doby a ovlivňují naše životy,“ dodal **Tomáš Goláň, předseda Ústavně-právního výboru Senátu Parlamentu České republiky**, pod jehož záštitou se konference koná.

V rámci konference zazní celkem 11 příspěvků. Výsledky svého bádání zde představí historikové z Česka i Slovenské republiky. Skutečnost, že téma rezonuje nejen mezi odborníky, studenty práv a informovanou veřejností dokládá i počet registrací ze strany zájemců, kterých je v den vydání tiskové zprávy přibližně padesát.

Program naleznete [zde](#).

SLEDUJTE NÁS DÁLE NA SOCIÁLNÍCH SÍTÍCH:

 [Facebook](#)

 [X \(Twitter\)](#)

 [Youtube](#)

 [Instagram](#)

SENÁT PARLAMENTU ČR (SPČR) je ústavní institucí, která spolu s Poslaneckou sněmovnou Parlamentu ČR vykonává moc zákonodárnou. Naplňuje přitom pravomoci dané Ústavou ČR a některými běžnými zákony. Senát Parlamentu ČR je složen z 81 senátorů, přičemž každé dva roky probíhají volby do 1/3 Senátu. Na ustavující schůzi, která se koná po každých pravidelných volbách, jsou pak senátoři zvoleni do výborů, komisí a delegací. Současně se senátoři sdružují do senátorských klubů, které jsou zakládány s ohledem na stranickou příslušnost senátorů. Předsedou Senátu Parlamentu České republiky je Miloš Vystrčil.

ÚSTAV PRO STUDIUM TOTALITNÍCH REŽIMŮ (ÚSTR) je organizační složkou státu, do jehož činnosti lze zasahovat pouze na základě zákona. (Činnost a poslání ÚSTR jsou ukotveny Zákonem o Ústavu pro studium totalitních režimů a o Archivu bezpečnostních složek 181/2007 Sb. ze dne 8. 6. 2007). Definuje se jako paměťová instituce zkoumající dobu nacistické okupace 1939–45 a dobu komunistické nadvlády 1948–1989. Poskytuje veřejnosti výsledky své činnosti, zejména zveřejňuje informace o době nesvobody, o období komunistické totalitní moci, o činech a osudech jednotlivců, vydává a šíří publikace, pořádá výstavy, semináře, odborné konference a diskuse. Spolupracuje s vědeckými, kulturními, vzdělávacími a dalšími institucemi za účelem výměny informací a zkušeností v odborných otázkách, stejně tak se zahraničními institucemi a osobami, které mají obdobné zaměření. Podřízenou organizací ÚSTR je **Archiv bezpečnostních složek (ABS)**, který spravuje veškeré písemnosti všech bezpečnostních složek z doby nacismu i komunismu, tedy nejenom Státní bezpečnosti, ale i Veřejné bezpečnosti, civilní a vojenské rozvědky. Ředitelem Ústavu pro studium totalitních režimů je Ladislav Kudrna.

Kontakt pro novináře:

Petra Jungwirthová, tisková mluvčí, +420 770 172 146, press@ustrcr.cz